

IRODALOM.

Dávid Ferenc búcsuzása. (Gyallay Domokos egyfelvonásos szindarabja.) Gyallay Domokos, aki úgy unitárius íróink, mint általában az erdélyi irodalom munkásai között az első helyre emelkedett, egy kis egyfelvonásossal áldozott Dávid Ferenc emlékének. A darab címe: „Dávid Ferenc búcsuzása“ s abban Gyallay Dávid Ferencnek, örökös rabságra ítélt vallásalapítónknak utolsó útjáról rajzol érdekes és poétikusan kedves képet. A gyulafehérvári elítéltefésről Déva felé tartó Dávid Ferenc útközben találkozik az akkor fiatal Székely Mózzsal, aki nyikómenti székely ifjakat viszen Kolozsvárra tanulni s az eléjük siető Kornis Ilonával, Mózes arájával, Mózesnek is, Ilonának is minden vágya az lett volna, hogy a püspök adja össze őket s most igen elszomorodának, hallva, hogy a püspököt örökös rabságra ítélték Gyulafehérvárott. Dávid jószágos szive azonban hamar letörli a fiatalok könnyeit. Egymás mellé állítja őket és Isten szabad ege alatt áldását adja a kötendő frigyre. Székely Mózes harcos székely legényei ezalatt megrohanják a katonákat, megkötözik őket s nagy örömmel hozzák hadnagyukat a püspök elé, hogy mondjon ítéletet felette. Dávid nem magasztalója az erőszaknak, leoldatja a bilincseket, szabadon engedi a hadnagyot s ez annyira meghatja a fejedelem katonáját, hogy holtig tartó hűséget fogad Dávidnak s börtönében is mellette marad lelke püspökének. Gyallay ismeri Dávid Ferenc életét s valószínűséget tud adni e kis játéknak is. Színes mesével, eleven fantáziával mondja el a szomorú út e költött epizódját s mi nem is keressük benne a történelmi valóság rideg tényeit, kritikai választóvízzel sem akarjuk elemezni ezt a költői erővel irt történelmi játékot, mert hiszen az az alkalom, amely ennek a históriának a megírására inspirálta a szerzőt, Dávid Ferenc íródeákját, olyan ritka és olyan kegyeletteljes számunkra, hogy csak elismeréssel illelhetjük azt, aki műves munkájával emeli annak lényegét s jelentőségét. De megállapíthatjuk: ez a kedves és poétikus kis darab ékessége volt a Dávid Ferenc ünnepeknek s kiemelkedik szépségével Gyallay írásai közül is. A darabot először Kolozsvárt mutatták be a főtanácsi ünnepek estéjén, majd a dévai ünnepet tette emlékeesebbé. Szerepeit a theologia és a leányiskola növendékei Dávid Ferenc tragikus sorsát átérző emelkedettséggel, rajongó unitárius lélekkel játszották. Hevülő szívük lelkesedése természetesen, hogy diadalt vett a közönségen is s megérdemelt sikert arattak. Különösen Déván, ahol

igazán simán és bátran ment a kis darab. A rendezésért Szent-Iványi Sándort illeti minden dicséret. A darab a Minerva kiadásában könyv alakban is megjelent. (snl.)

Jézus emberarca. Irta Szent-Iványi Sándor. A megszokott sablontól elütő tartalmú, érdekes kis könyv ez. Vannak benne egyháztörténeti megjegyzések, mik Jézus születésének korát, „az idő teljességét“ világítják meg. Van továbbá egy imádság, egy karácsonyi agenda és kilenc egyházi beszéd. A beszédek közül kettő adventi, egy virágvasárnapi, egy husvétii és egy pünkösti. A többi közönséges alkalmakra van írva. A három utolsó Péterről, Pálról és Jánosról szól, a többi beszédeknek a középpontja Jézus.

Nem avult csapásokon haladó, pontosan kicirkalmazott beszédek ezek. Bár aki ilyet keres, azt is megtalálja a Péterről szóló, nagy művészettel fölépített, gyönyörű elmélkedésben. Mégis a fiatal szerző a tanítások jó részében nem magas piedesztálon állva mennydörög le ránk, hanem itt a földön, közöttünk járva, szeliden és nagy közvetlenséggel társalog hallgatóságával.

Es e meleghangú társalgás mindig tanulságos. Mindjárt karácsonyi ágendájában, hol az élet célját fejtegeti, oly komoly és kiforrott életfelfogásról tesz tanúságot, hogy vele fiatal életkorát szinte meghazudtolja. Egy-egy jólismert bibliai ígét vagy példázatot meglepően új világításban mutat be. Milyen új értelmet nyer az ő tanításában például a tékozló fiú esete, vagy Jézusnak százszor hallott eme mondása: „A rókáknak barlangjok, a madaraknak fészkekük vagyon!“

Aztán a vallásos és erkölcsi tanítások mellett szerzőnk módot talál arra is, hogy a magyarságnak, ennek a keletről ideszakadt, örök küzdelemre kárhoztatott népnek sorsát elsirassa. Ilyenkor beszéde meghitt társalgásból ódai szárnyalásba csap. Különbben is a szerző poéta lélek. Képei, hasonlatai, találó jelzői, egyszóval egész írásmódja nem közönséges költői erőt sejtetnek benne.

Mindent átgondolva, az izléses kis könyvet azzal a jó reménységgel tesszük le kezünk közül, hogy biztató bevezető akkordja ez egy hosszú élet termékeny és értékes munkásságának. (ma.)

Irodalmi és művészeti pályázat. Az Unitárius Irodalmi Társaság elnöksége dr. Ferenczy Géza egyházi főgondnok, irodalomtársasági elnök adományából 5000 azaz ötezer leies pályadíjat tűz ki unitárius vonatkozású történelmi elbeszélés, költemény vagy festmény elkészítésére. A pályadíjat a legjobb pályamunka nyeri el, de ha több munka lenne érdemes a díjazásra, az elnökség gondoskodni fog azoknak a jutalmazásáról is.

A jeligés levéllel ellátott pályamunkák 1930 szept. 1-ig adhatók az Unitárius Irodalmi Társaság címére S. Nagy László főtitkárhoz, Cluj-Kolozsvár, Cal. Victoriei (v. Kossuth Lajos-utca) 37.

Dr. Gál Kelemén, elnök.

S. Nagy László, főtitkár.

KÜLÖNFÉLÉK.

Bethlen Gábor emlékezete. 1929 nov. 15. örökre emlékezetes dátum az erdélyi magyarság történetében. A Dávid Ferenc halálának 350-ik s a Bethlen Gáborénak 300-ik évfordulója. Mind a kettő erdélyi, de mind a kettő túlnőtt az erdélyi bérceken. Az első elfeledve, börtönben fejezte be életét, az utóbbi egy ország gyászából kísérvé szállott sirjába. De az 1929 nov. 15-i évforduló alkalmából a halhatatlanság országában összetalálkoztak. Erdély magyarsága a jelen borujában visszaidézte a dicső mult emlékét s a két nagy férfi koporsójánál meritett új hitet a jövő küzdelmeire. Csaknem egy időben ünnepelte az unitárius egyház a Dávid Ferenc s a ref. egyház a Bethlen Gábor emlékeztétét. Bár a mi egyházunk történetében súlyos veszteségek emléke van följegyezve a Bethlen Gábor fejedelemsége idejéből, de mi ezeket részben a szombatosság által felidézett kedvezőtlen szeleknek, részben a nagy fejedelem elfogult tanácsosainak és a külső politikai viszonyoknak tulajdonítjuk. Ő maga, bármilyen erős református volt, de jobban tisztelte az ország törvényeit, minthogy azok ellen bárkit is bántalmazott volna. Sőt vannak emlékeink arra nézve, hogy fölül állott a felekezeti elfogultságon s ítéleteiben magasabb szempontok vezették. Nagy koncepciójú politikai műve, mellyel Erdélynek örök időkre szóló dicsőséget szerzett s a magyar kultúra érdekében hozott fejedelmi áldozatai pedig hálánkra és őszinte tiszteletünkre teszik méltóvá emlékét.

Feihívás unitárius íróinkhoz. Felkérjük mindazokat az unitárius írotársainkat, akiknek valamely önálló irodalmi munkájuk, könyvük vagy külön kiadványuk jelent meg, hogy azokból egy-egy példányt S. Nagy László főtítkár címén (Cluj-Kolozsvár, Calea Victoriei v. Kossuth Lajos-utca 37.) az Unitárius Irodalmi Társaságnak feltétlenül és minél hamarabb beküldeni sziveskedjenek. Ugyszintén kérjük, hogy ezután megjelenő műveikből is sziveskedjenek egy-egy példányt mindig megküldeni. Ezekre a példányokra elsősorban íróink munkáinak egyöntetű számontartása céljából van szükségünk, de nem elhanyagolandó szempont, hogy ezáltal a Társaság tulajdonaként egy olyan unitárius könyvtár fog létesülni, amely ilyen formában is hirdetni fogja mindenkor íróink munkásságát. Hasonlóképp kérjük egyházi lapjainkat is, hogy kifejezetten erre a célra szintén sziveskedjenek megindítani lapjaikat fenti címre. Amidőn még megjegyezzük, hogy ezek a példányok nem tévesztendőek össze a Keresztény Magvetőnek szánt és külön küldendő kritikai vagy cserepéldányokkal, mert azok más célt szolgálnak, vagyunk hitrokoni tisztelettel: *Vári Albert* alelnök, *S. Nagy László* főtítkár.

Hirdetés. Keresik megvásárlás céljából dr. Tóth György: „Az unitárius egyházi törvények gyűjteménye“ című sorozatos kiadványának az I. kötetét, melynek címe: „Az Unitárius Egyház szervezete“. Ajánlatokat az ár megjelölésével közvetít a „Keresztény Magvető“ szerkesztősége.